

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 9/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka o sťažnosti M. T., N., zastúpenej advokátom JUDr. P. V., N., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 726/94 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 726/94 porušené bolo.

2. Okresnému súdu prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 726/94 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. T. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 120 000 Sk (slovom stodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Dolný Kubín povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Dolný Kubín je povinný uhradiť M. T. trovy právneho zastúpenia v sume 7 492,24 Sk (slovom sedemtisíc štyristodeväťdesiatdva slovenských korún a dvadsaťštyri halierov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. P. V., N., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 9/08-16 z 10. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. T., N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. V., N., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 726/94.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je žalobkyňou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 726/94, ktorého predmetom je vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Konanie okresného súdu začalo 19. septembra 1994 podaním žaloby sťažovateľkou a ku dňu rozhodovania o sťažnosti ústavným súdom nebolo právoplatne skončené.

Okresný súd vo veci prvýkrát rozhodol medzitýmny rozsudkom 29. apríla 1999, ktorým určil okruh vecí a práv tvoriacich bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov. Predmetom ďalšieho konania zostalo samotné vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva.

Po vydaní medzitýmneho rozsudku sa vo veci 20. mája 2003 konalo pojednávanie a bolo nariadené znalecké dokazovanie z odboru oceňovania nehnuteľností, ktoré bolo skončené 12. júla 2003. Okresný súd prípisom z 24. júla 2003 doručil účastníkom a ich právnym zástupcom znalecký posudok a vyzval ich, aby sa k nemu vyjadrili, čo účastníci konania neurobili. Od toho času nebol okresným súdom vykonaný žiadny úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu veci.

Podaním doručeným okresnému súdu 24. marca 2006 sťažovateľka žiadala prostredníctvom svojho právneho zástupcu o pokračovanie v konaní. V sťažnosti ústavnému súdu sťažovateľka neuviedla, že podala sťažnosť na pried'ahy v konaní predsedovi okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla ústavnému súdu, aby vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 726/94, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk a úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Ústavný súd z pripojeného spisu okresného súdu zistil rovnaký priebeh konania ako uviedla sťažovateľka.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľky podaním sp. zn. Spr. 2503/08 z 11. februára 2008 vyjadril predseda okresného súdu, ktorý súhlasil s upustením od verejného ústneho pojednávania v tejto veci a okrem iného uviedol: *„Konštatujem, že popis úkonov... tak ako boli popísané sťažovateľkou... zodpovedá skutočnosti. V súhrnne možno povedať, že v období do júla 2003 Okresný súd Dolný Kubín vo veci, ktorá je predmetom sťažnosti, konal. Ak v niektorom časovom úseku od podania*

návrhu do vyššie uvedeného obdobia nekonal, tak len preto, že čakal na výsledok konaní sp. zn. 3 C 416/2000, sp. zn. 8 C 148/2001 a sp. zn. 7 C 177/2002, v ktorých sa riešili dôležité otázky pre konanie vedené pod sp. zn. 5 C 726/1994.

Nemám námietky proti konštatovaniu sťažovateľky, že posledné pojednávanie v označenej veci bolo 20. 5. 2003. Po odročení pojednávania okresný súd ešte urobil úkony smerujúce ku skončeniu veci (nariadenie znaleckého dokazovania, podanie znaleckého posudku), ale ďalšie úkony sa už nevykonávali.

Ďalej konštatujem, že sťažovateľka... nevyužila možnosť obrátiť sa na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na nečinnosť konajúceho sudcu...

poznávam, že od druhej polovice roku 2003 (t. j. od doby ako sa vo veci sp. zn. 5 C 726/1994 prestali vykonávať úkony smerujúce ku skončeniu veci) nastala na Okresnom súde Dolný Kubín zložitá situácia v personálnom obsadení súdu, pretože v septembri a októbri 2003 náhle sa vzdali funkcie traja sudcovia. Medzi nimi aj sudkyňa..., ktorá bola zákonnou sudkyňou v predmetnej veci od roku 1998... Po vzdaní sa funkcie troch sudcov zostalo na Okresnom súde Dolný Kubín len päť sudcov.“

Právny zástupca sťažovateľky reagoval na vyjadrenie predsedu okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 25. februára 2008, v ktorom oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní, a uviedol: „Nepovažujem dôvody uvedené vo vyjadrení predsedu Okresného súdu v dolnom Kubíne za relevantné dôvody, ktoré by bolo možné považovať za objektívne dôvody, ospravedlňujúce nečinnosť okresného súdu...

sudca je viazaný povinnosťou konať vo veci bez zbytočných prietahov... bez toho, aby sa účastník konania musel sťažovať predsedovi súdu.

Nemožno ani akceptovať dôvody v personálnom obsadení okresného súdu... Od 1. 1. 2005 po zrušení okresného súdu v Námestove prešli sudcovia bývalého okresného súdu v Námestove na okresný súd Dolný Kubín a od 1. 1. 2005 mal okresný súd v Dolnom Kubíne najmenej 10 sudcov, čo podľa môjho názoru bol dostatočný počet, aby veci mohli byť vybavované priebežne.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 10. januára 2008 na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. V zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2008 účinného od 1. marca 2008 sa sudkyňa spravodajkyňa v tejto veci stala členkou I. senátu ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 726/94.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným

rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 10/98, IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, pričom za súčasť tohto kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu.

1. Pokiaľ ide o hodnotenie podľa prvého kritéria, ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie okresného súdu je rozhodovanie o vypořiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a takéto konanie nie je možné posúdiť ako zložitú po právnej stránke, keďže ide o bežnú agendu všeobecných súdov s ustálenou rozhodovacou praxou. Po faktickej stránke môže takéto konanie vykazovať znaky zložitosti v závislosti od rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva a spôsobu ustálenia hodnôt jednotlivých vecí a práv, ktoré sú predmetom vypořiadania.

2. Pri hodnotení správania s'ťažovateľky ako účastníčky preskúmaného konania ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorú by jej mohol pripísať na vrub a v dôsledku ktorej by došlo k predĺženiu konania.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom bol postup okresného súdu. Zo súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovné:

V období od podania žaloby 19. septembra 1994 do 14. decembra 2000, keď nadobudol právoplatnosť medzitýmny rozsudok okresného súdu z 29. apríla 1999, konal okresný súd vo veci priebežne a bez priet'ahov. Okresný súd medzitýmny rozsudkom

z 29. apríla 1999 určil okruh vecí a práv tvoriacich bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov a predmetom ďalšieho konania zostalo samotné vypořádanie týchto vecí a práv.

Po vydaní medzitýmneho rozsudku sa vo veci 20. mája 2003 konalo pojednávanie a bolo nariadené znalecké dokazovanie z odboru oceňovania nehnuteľností, ktoré bolo skončené 12. júla 2003. Okresný súd 24. júla 2003 zaslal účastníkom a ich právnym zástupcom výzvu, aby sa vyjadrili k znaleckému posudku, a následne nevykonali žiadny úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu veci.

V období od roku 2001 až do 20. mája 2003 okresný súd síce nevykonali žiadny úkon vo veci, ale uvedené bolo objektívne spôsobené tým, že spis okresného súdu bol zapožičaný k inému konaniu vedenému Okresným súdom Námestovo (výsledky ktorého úzko súviseli s ďalším konaním vo veci). V tomto období objektívne mohlo brániť okresnému súdu v ďalšom konaní aj to, že bolo vedené konanie o návrhu žalovaného na povolenie obnovy konania vo veci medzitýmneho rozsudku okresného súdu z 29. apríla 1999 (návrh žalovaného na povolenie obnovy konania doručený okresnému súdu 28. februára 2001 bol zamietnutý uznesením okresného súdu č. k. 8 C 148/01-37 z 18. júla 2002, právoplatným sa stal 30. augusta 2002).

Od augusta 2003 až do rozhodovania ústavného súdu je možné ustáliť obdobie nečinnosti okresného súdu presahujúce 4 roky bez existencie akýchkoľvek objektívnych dôvodov na takúto nečinnosť.

Konanie vedené okresným súdom teda charakterizuje obdobie nečinnosti v trvaní viac ako 4 roky a neprimeraná dĺžka doterajšieho konania presahuje 13 rokov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 726/94 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle ods. 4 citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho práva alebo slobody boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Napriek tomu, že samotná sťažovateľka nenavrhol, aby ústavný súd uložil okresnému súdu povinnosť konať vo veci bez zbytočných prieťahov, ústavný súd mu túto povinnosť v súlade § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde uložil, a to najmä vzhľadom na doterajšiu neprimeranú dĺžku posudzovaného konania, obdobie nečinnosti okresného súdu a pretrvávajúce tejto nečinnosti aj v čase rozhodovania ústavného súdu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, pričom poukázala najmä na pretrvávajúci stav jej právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd pri ustálení výšky finančného zadosťučinenia zohľadnil predovšetkým predmet a doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, ktorá je viac ako 13 rokov. Prihliadol na to, že okresný súd bol v konaní úplne nečinný viac ako 4 roky, a táto jeho nečinnosť pretrvávala aj v čase rozhodovania ústavného súdu. Zároveň však ústavný súd zohľadnil aj skutočnosť, že ďalší postup okresného súdu závisel od výsledkov iných konaní. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 120 000 Sk sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. V. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 970 Sk a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v sume 6 296 Sk a k nej 19 % daň z pridanej hodnoty, t. j. spolu v celkovej sume 7 492,24 Sk. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný

uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2008